DAVLAT VA XUSUSIY MAKTABLAR O'RTASIDAGI FARQLAR.

Dushatova Shohsanam Baxtiyor qizi
FarDU o'qituvchi, sh. dushatova@pf.fdu.uz
Muxtorova Dildora Anvarjon qizi,
FarDU 3-bosqich talabasi

Abstract: this article discusses one of the problems that are relevant today – private and public schools and the levels of education they provide, as well as the differences between them. There are also opinions about a comfortable school and educational system, useful for all and from all sides.

Key words: Private School, Public School, school types, useful, people, social layer, student, frame, budget, choice.

Абстракт: в этой статье обсуждается одна из актуальных сегодня проблем-частные и государственные школы и уровни образования, которые в них предоставляются, а также различия между ними. В нем также содержатся полезные и всеобъемлющие соображения о школе и системе образования.

Ключевые слова: частная школа, государственная школа, типы школ, полезность, люди, социальный класс, ученик, персонал, бюджет, выбор.

Annotatsiya: ushbu maqolada bugungi kunda dolzarb bo'lgan muammolardan biri – xususiy va davlat maktablari va ularda beriladigan ta'lim darajalari, hamda ularning o'rtasidagi farqlar muhokama qilinadi. Shuningdek, barcha uchun foydali va har taraflama qulay maktab va ta'lim tizimi to'g'risida fikrlar yuritiladi.

Kalit so'zlar: xususiy maktab, davlat maktabi, maktab turlari, foydali, xalq, ijtimoiy qatlam, o'quvchi, kadr, budjet, tanlov.

Ta'lim, tarbiya bilim bular inson hayotining asosiy bir qismidir. Insonni qanchalik bilim darajasi yuqori bo'lsa, uning fikrlashi hamda dunyoqarashi ham yuqori bo'ladi. Bolani tarbiyalash va uni muvaffaqqiyatli hayotga tayyorlashning asosiy qismi ham shu bilan bog'liq ya'ni tarbiya hisoblanadi.

Bolalarni tarbiyalashda maktab juda katta va muhim ro'l o'ynaydi;chunki oiladan keyin u ijtimoiy faol shaxsni shakllantirishga ta'sir qiluvchi maskan hisoblanadi.

Shunday ekan, har bir ota ona o'z farzandi uchun to'g'ri maktabni tanlashi kerak. Albatta,ota onalar farzandi uchun qulay maktab tanlashdan avval shu maktab bilan yaqindan tanishadi ya'ni u maktab haqida barcha ma'lumotlarga ega bo'ladi. Albatta oilaviy budjetini hisobga olgan holda maqul maktabni tanlaydilar. O'quvchilarni tarbiyalash bo'yicha eng samarali ish uchun o'qituvchi egalik qiladi. Shunday ekan bolaga faqatgina qulay maktab emas balki,undagi o'qituvchilar ham asosiy o'rinda turadi.

To'g'ri o'quvchi uchun qulay maktab, yaxshi sharoit, malakali kadr yetarli emas bu borada o'quvchini o'zi ham talantli, harakatchan, intiluvi bo'lishi kerak deb o'ylayman.

Shunday ekan ota onalar farzandlari uchun to'g'ri maktabni tanlash ular uchun muhim bir vazifa demakdir. Chunki, bolaning qay darajada yetuk inson bo'lishiga sabab bo'ladi.

Davlat va xususiy maktablar haqida qisqacha fikr yuritadigan bo'lsam,umumiy taqqoslasak davlat maktablari bilan xususiy maktablar o'rtasida albatta sezilarli darajada farq bor. Xususiy maktablar kundan kunga rivojlanib bormoqda . Biroq xususiy maktablar narxi qimmat. Har qanday oila ham bu summani ko'tara olmaydi. Lekin bu maktabni yuritayotgan faoliyatiga arziydi. Biz xususiy maktabni qo'shimcha darslariga,narxini qimmatligiga qaramay tanlashimiz darkor.

Umumiy taqqoslaydigan bo'lsak, ikki maktab o'rtasida ko'plab farqlar mavjuda. Masalan sinf o'lchamida: xususiy maktablarda o'quvchilar soni chegaralangan har bir sinf ko'pi bilan 15 yoki 20 tani tashkil qiladi. Davlat maktablariga nazar soladigan bo'lsak bu maktablarda esa 25 yoki 30 undanda ko'proq bo'lishi ham mumkun. Mening fikrimcha davlat maktablaridagi o'quvchilar soni maktab atrofidagi aholi soniga bog'liq. Va bu malumotlardan shuni ko'rish va

bilish mumkunki 30 ta va undan ortiq o'quvchiga dars bergandan ko'ra 20 ta o'quvchiga dars o'tgan samaraliroqdir.

Xususiy maktabning yana bir tomoni shundaki bu maktablarda ish rejalar davlat nazoratida bo'lmaydi, o'quvchi uchun kerak bo'lgan mavzular va ixtisoslashgan sohalarda ham faoliyat yuritishlari mumkun.

Davlat maktablarida esa dars o'tish rejalari davlat tomonidan rejalashtirib taqdim etiladi. Davlat maktablaridagi kadrlar uchun sertifikatlar kerak bo'ladi va ular ish davomida o'zi harakat qilib olsa oladi bo'lmasa yo'q, xatto bazi vaqtlarda sertifikatlarsiz ham ishlab yurishlari mumkun lekin xususiy maktablardagi o'qituvchilar o'z ustida ishlaydigan,harakatdan to'xtamaydigan kadrlar bo'ladi chunki ularda shu narsa majburiyat va talab qilinadi. Davlat maktablarida kadrlarni ishdan olib tashlash qiyin chunki ularda kadr yetishmovchiliga bo'lishi mumkun ammo davlat maktablarida o'qituvchilar bilan ma'lum bir muddat uchun shartnoma tuziladi shu vaqt davomida ustoz o'zini oqlay olmasa uni ishdan olish mumkun. Ho'sh hurmatli maqola o'quvchisi siz qaysi birini tanlagan bo'lardingiz?Albatta qaror qabul qilishdan avval har tomnlama vaziyatni yaxshilab o'rganish kerak. Xususiy maktablarda ta'lim olish bir oyiga belgilangan to'lovlar mavjud. Ularning o'rtacha narxi 1,5 million so'mdan boshlab 2,5 million so'mgacha va undan ham yuqori bo'lishi mumkun. Shuning uchun xususiy maktablarni shart sharoitlari ham juda yaxshi bo'ladi. Lekin barcha ota onalar ham farzandlarini pullik maktablarda o'qitish uchun oilaviy sharoiti to'g'ri kelmasligi mumkun.

Foydalaniladigan adabiyotlar:

1. Dushatova, S. (2022). EVFEMIZM TUSHUNCHASI TAHLILI.
2. Dushatova, S. (2022). LINGUISTIC AND SOCIAL ORIGINATION OF TABOOS. *Science and innovation*, *1*(B6), 318-321.
3. Dushatova, S., & Tursunaliyev, M. (2022). CHET TILLARINI O'RGANISHNING INSON RIVOJLANISHIGA TASIRI. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, *1*(7), 133-138.

4. Dushatova, S., & Azamov, M. (2022, November). SO'Z TURKUMLARI TASNIFI. In *INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS*. (Vol. 1, No. 6, pp. 89-95).
5. Dushatova, S., & qizi Norinboyeva, D. J. (2022). CHET TILIDA NUTQNI TINGLAB TUSHUNISH VA UNDA FRAZEOLOGIZMLARNING O'RNI. *YOUTH, SCIENCE, EDUCATION: TOPICAL ISSUES, ACHIEVEMENTS AND INNOVATIONS*, *1*(7), 66-71.
6. Dushatova, S., & Burgutova, G. (2022). CHET TILLARINI BILISHNING FOYDALARI. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, *1*(8), 40-45.
7. Dushatova, S., & Mamajonova, S. (2022). ICEBERG PRINCIPLE" AS A STYLISTIC FEATURE OF E. HEMINGWAY'S SHORT STORY "THE OLD MAN AND THE SEA. *Science and innovation*, *1*(B8), 1931-1934.
8. Shokhsanam, D., & Abdukarimova, M. (2022, December). THE ADVANTAGES OF BOOKS IN LEARNING FOREIGN LANGUAGES. In *INTERNATIONAL CONFERENCE DEDICATED TO THE ROLE AND IMPORTANCE OF INNOVATIVE EDUCATION IN THE 21ST CENTURY* (Vol. 1, No. 9, pp. 169-171).
9. Shokhsanam, D., & Makhmudova, M. (2022). BENEFITS OF DAILY READING. *INNOVATIVE DEVELOPMENT IN THE GLOBAL SCIENCE*, *1*(8), 28-32.
10. Shohsanam, D., & Dildoraxon, R. (2022). Best Ways of Vocabulary Memorisation in Foreign Language Learning. *Academia Open*, *7*, 10-21070.
11. qizi Dushatova, S. B., & qizi Qodiraliyeva, N. I. (2022). EFFECTIVE METHODS OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES. *International Academic Research Journal Impact Factor 7.4*, *1*(5), 63-67.
12. Kakharov, K., & Azizov, Y. (2022). Mnemonics Techniques for Teaching English Language. *American Journal of Social and Humanitarian Research*, *3*(11), 385-387.

13. Искандарова, Ш. М., & Кахаров, К. Ш. (2014). Philological sciences Филологические науки. *The Way of Science*, *44*.
14. Kakharov, K., & Ergasheva, S. (2022). Main Features and Functions of Uzbek and English Advertising. *International Journal of Culture and Modernity*, *14*, 56-60.
15. Қахаров, Қ., & Усманова, Ф. (2022). ГУРУҲ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛЛАШНИНГ ПЕДАГОГИК АСОСЛАРИ. *TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI*, *2*(10), 156-160.
16. Tursunovich, S. E. (2022). Classification of compliments as speech acts and their basic characteristics in Uzbek and English languages. *Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching*, *4*, 77-79.
17. Tursunovich, S. E. (2023). Actual Issues of Teaching Pragmatic Competences to English Language Learners in Uzbekistan. *Miasto Przyszłości*, *31*, 148-152.
18. Tursunovich, S. E. (2021). THE ROLE OF PRAGMATICS IN OVERCOMING CHALLENGES OF ACADEMIC WRITING. *Galaxy International Interdisciplinary Research Journal*, *9*(11), 247-249.
19. Qahhorovna, A. R. (2021, December). Yosh avlodda tibbiy madaniyatni rivojlantirishda ona tili fanining ahamiyati. In *Conferences*.
20. Ashurbayeva, R. Q. (2022). SHARQDA INTEGRATIV TA’LIMOTNING ILDIZI. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, *2*(08), 89-92.
21. Ashurbayeva, R. Q. (2022). INTEGRATIVE APPROACHES AND METHODS TOWARDS THE IMPLEMENTATION IN THE SYSTEM OF ADMINISTRATIVE EDUCATION. *Gospodarka i Innowacje.*, *27*, 60-65.